

[Jens Møller]

at de øgede udgifter, der måtte komme, kan pålignes lejerne med 25 kr. om måneden.

Dette forslag har været fremme flere gange. Det er et forslag, som vi har gennemarbejdet, som vi har gennemdiskuteret med dyreværnsforeninger, med Dansk Kennelklub og med andre, der har forstand på de dele. Det er et forslag, hvis gennemførelse ganske afgjort vil være til fordel for dyrene og for de mennesker, der holder af dyr og gerne vil have dem omkring sig, men det er også et forslag, der vil give rimelige vilkår for de mennesker, der ønsker at være fri for at have dyr omkring sig og omkring deres bolig.

Derfor skal jeg opfordre alle tingets dyrevenner og alle tingets menneskevenner til at stemme for dette forslag.

Langsted (CD):

Jeg skal på CDs vegne sige, at vi stemmer delt ved denne afstemning. Det er ikke, fordi vi ikke har kunnet blive enige om, at forslaget er godt med hensyn til at holde hunde i lejligheder, men fordi, som hr. Jens Møller var inde på, det er et spørgsmål om, hvilken slags hunde og hvilken slags dyr der i det hele taget er tale om. Vi trænger på mange områder til en lempelse inden for lejelovgivningen på dette felt, men vi mener, at dette forslag er, jeg vil ikke sige for restriktivt, men lidt for omfattende i forhold til, hvad man egentlig kan have i en lov. Indholdet burde snarere foreligge i form af en bekendtgørelse fra boligministeren, som han kunne få folketingets billigelse til at udstede. Endvidere er det også passé, at man ændrer en lovgivning, som i løbet af et par uger bliver totalt ændret.

Men på den anden side vil jeg gerne sammen med forslagsstillerne være med til at foreslå nu – da deres lovforslag formentlig bliver nedstemt – at vi får en lempeligere ændring af den lejelov, vi skal vedtage om nogen tid. Vi vil hellere forsøge at få dette med i den kommende lejelov end at vedtage noget nu, som vi alligevel skal forkaste om et øjeblik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

forkastedes, idet 20 stemte for, 109 imod; 7 stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Tredje behandling af:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte.

(Lovforslag nr. L 134. Fremsat 26/1 79. Første behandling 9/2 79. Betænkning 26/4 79. Anden behandling 2/5 79).

Der var stillet 8 ændringsforslag af Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP) og Tove Jørgensen (DKP) (se nedenfor).

Der var stillet 2 ændringsforslag af Ole Vig Jensen (RV) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Gertrud Stjernholm Nielsen* (DKP) og *Tove Jørgensen* (DKP):

Til § 4

1) *Stk. 1* affattes således:

»Uddannelsesstøtte ydes i form af stipendier og statslån, der er rentefri i uddannelses-tiden og forrentede efter uddannelsens afslutning.«

2) I *stk. 2*. ændres ordene »Statsgaranti for studielån« til: »Statslån«.

Til kapitel 4

3) I kapiteloverskriften ændres ordene »Statsgaranterede lån« til: »Statslån«.

Til § 10

4) Paragraffen affattes således:

»§ 10. Statens Uddannelsesstøtte yder på statskassens vegne statslån, der er rentefri i uddannelses-tiden og forrentede efter uddannelsens afslutning.

Stk. 2. Tilbagebetalingen af statslånene skal normalt påbegyndes et år efter det tidspunkt, hvor den pågældende har afsluttet eller afbrudt uddannelsen.

Stk. 3. Statens Uddannelsesstøtte udreder stempelafgiften for statslånene. Disse forrentes efter uddannelsens afslutning med 1 pct.

over den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto.«

Til § 11

5) I *stk. 1.* ændres ordene »statsgaranteret studielån eller statsgaranteret studielån« til: »statslån eller statslån«.

6) *Stk. 4.* udgår.

Til § 12

7) I *stk. 1* indsættes efter »statsgaranterede lån«: »ydet i henhold til tidligere uddannelsesstøttelovgivning.«

8) I *stk. 2, 2. pkt.*, ændres ordene »til den« til: »til gældende og«.

Bemærkninger

Danmarks kommunistiske parti har den 8. februar 1979 fremsat forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte (L 175), der på afgørende områder indeholder en løsning på urimelighederne i den gældende uddannelsesstøttelovgivning. Dette lovforslag vil imidlertid ikke komme til 2. behandling i folketinget.

Det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag tager end ikke et begyndende initiativ til afløsning af ordningen med de statsgaranterede lån.

Næsten samtlige partier i folketinget har erklæret sig som principielle modstandere af denne låneordning. De fleste må erkende, hvor urimeligt det er, at banker og sparekasser skal hente millionprofitter hjem på, at unge skal leve, mens de uddanner sig.

Staten får større og større gældsforpligtelser, og såvel antallet som størrelsen af misligholdte lån vokser. På denne baggrund fremsættes foranstående ændringsforslag, der betyder, at de statsgaranterede lån fremover afløses af statslån, der er rentefri i uddannelses-tiden.

Ændringsforslag

Af Ole Vig Jensen (RV):

Til § 19

I *stk. 1* ændres »1. august 1980« til: »1. august 1979«.

Til § 10

Efter *stk. 3* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Undervisningsministeren bemyndiges til sammen med økonomiministeren at træffe aftale med Nationalbanken, banker og sparekasser om en maksimal rentesats ved udlån af statsgaranterede lån under Statens Uddannelsesstøtte.«

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Der er stillet 10 ændringsforslag, 8 fra DKP og 2 fra de radikale. Om DKPs ændringsforslag skal jeg sige, at vi med tiden gerne vil være med til at ændre de statsgaranterede lån til statslån, men kommunisterne ved også godt, at de 250 mill. kr., der er bevilget i denne omgang, ikke rækker til en ændring af denne type. Derfor må vi stemme imod.

Hvad angår ændringsforslaget fra hr. Ole Vig Jensen om at ændre datoen til 1. august 1979, vil jeg sige, at dette lovforslag drejer sig om penge, der skal udbetales i næste finansår, og at vi derfor ikke kan ændre lovgivningen til indeværende finansår.

Om det andet ændringsforslag, ifølge hvilket undervisningsministeren bemyndiges til at skaffe en maksimal rentesats, kan jeg sige, at vi har overordentlig stor sympati for, at man finder frem til et eller andet, men jeg tror bare ikke, det er muligt i løbet af de tre dage, der er gået her mellem anden og tredje behandling, at få det op at stå.

Jeg vil gerne endnu en gang, som jeg gjorde ved andenbehandlingen, slå fast over for ministeren, at vi er meget interesserede i disse forhandlinger. Vi mener, at der allerede deri ligger en bemyndigelse til undervisningsministeren, og at der derfor ikke behøver at være en bemyndigelse i selve lovforslaget, hvorfor vi vil stemme imod ændringsforslaget.

Wissing (FP):

De yderligere stillede ændringsforslag fra henholdsvis Danmarks kommunistiske parti og det radikale venstre kan ikke ændre fremskridtspartiets principielle stillingtagen til

[Wissing]

loven om Statens Uddannelsesstøtte. Vi ønsker en revision af hele uddannelsespolitikken, således at uddannelseskapa- citeten afstemmes efter samfundets behov. Uanset disse ønsker vil vi støtte forslag om virkelige forbedringer, men da de stillede ændringsfor- slag ikke efter vores mening indeholder så- danne, vil fremskridtspartiet stemme imod ændringsforslagene.

Fogh Rasmussen (V):

Venstre vil stemme imod kommunisterne ændringsforslag. Ændringsforslagene går ud på, at der skal genindføres rentelette stats- lån. Vi ved, at det vil påføre staten betragtelige merudgifter. Fra udvalgsarbejdet ved vi, at det vil betyde 200 mill. kr. i rentetab alene i det første år. Disse meromkostninger vil vokse, indtil vi når et ligevægtspunkt, hvor meromkostningen vil være på 1,3 mia kr. om året. Dertil kommer de likviditetsproblemer, det vil skabe, at vi i en årrække skal bygge et system med rentelette statslån op, før der påbegyndes tilbagebetalinger.

Vi må derfor afvise ændringsforslagene fra kommunisterne.

Til de radikale ændringsforslag vil jeg for det første sige, at vi er enige med de radikale i, at den rente, som pengeinstitutterne tager for de statsgaranterede lån, naturligvis må fastsættes under hensyn til, at det ikke er nødvendigt at beregne sig den samme risi- kopræmie for statsgaranterede lån med den store sikkerhed, de giver, som det er nødven- digt for andre låneformer. Vi er enige i, at disse statsgaranterede lån skal gives så billigt, som det er muligt, men vi frygter, at en gene- rel overgrænse for rentesatsen på statsgaran- terede lån, et maksimumloft, meget nemt vil udvikle sig til, at vi får en normalrente, hvil- ket kunne betyde, at de rentesatser, som i dag ligger under gennemsnittet, vil bevæge sig op, og det tror jeg ikke at nogen kan væ- re tjent med. Vi ser gerne, at undervisnings- ministeren sammen med økonomiministeren undersøger mulighederne for at skabe mere ensartethed i de vilkår, som gælder for stats- garanterede studielån. Derfor vil vi stemme imod det radikale venstres ændringsforslag.

Vi er også imod det radikale venstres æn- dringsforslag om at fremskynde ikrafttrædel- sesdatoen til den 1. august i år, for det vil betyde en overskridelse af den økonomiske

ramme, som er lagt for uddannelsesstøtten allerede for indeværende år.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil afholde mig fra at komme med en bemærkning om, at det er en lidt svær situa- tion, man bliver sat i, når man har gruppe- møde kl. 12-13, hvorefter man kommer ned i salen, ser dagsordenen, tømmer sin boks og så finder to ændringsforslag fra det radikale venstre. Vi har altså ikke haft lejlighed til at behandle dem i gruppen. Dernæst får jeg at vide af et af medlemmerne af fremskridtspar- tiet, at der også ligger nogle ændringsforslag fra kommunisterne. Jeg ser efter i min boks én gang til; de ligger hverken i boksen her eller i meddelelsescentralen, men jeg har ven- ligst fået dem overladt af hr. Wissing. Derfor må den stilling, jeg skal tage, være baseret på min egen indstilling, men jeg tror, jeg har gruppen bag mig, når jeg siger, at vi vil und- lade at stemme til det radikale ændringsfor- slag om at ændre datoen den 1. august 1980 til den 1. august 1979 og vil stemme imod det andet ændringsforslag, hvorefter unde- rvisningsministeren bemyndiges til at træffe en aftale om rentesatsen.

De kommunistiske ændringsforslag er det helt modsatte af, hvad vi ønsker med Statens Uddannelsesstøtte, og derfor vil vi også sige nej til dem.

Så vil jeg til mine indledende bemærknin- ger føje, at jeg ikke er den eneste ordfører, der ikke har fået bilagene. Jeg har talt med både fru Mimi Jakobsen og hr. Wissing, som heller ikke havde fået bilagene, men har skaffet sig dem på anden vis.

Formanden:

Jeg skal gerne på foranledning af de fald- ne bemærkninger lade undersøge, om der er sket en fejl, men kan sige, at de pågældende ændringsforslag, som også fru Gerda Møller ved, skulle være omdelt i hvert tilfælde i går, og da det er oplyst over for mig, at de er omdelt i fredags, skulle det ikke være nød- vendigt at møde helt blank.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg skal på CDs vegne sige, at vi ikke kan stemme for de kommunistiske ændringsfor- slag. Vi kan heller ikke stemme for det radi- kale ændringsforslag om bemyndigelsen til

[Mimi Jakobsen]

undervisningsministeren. Derimod vil vi undlade at stemme til det radikale ændringsforslag om, at ikrafttrædelsesdatoen rykkes frem fra august 1980 til august 1979. Vi har ikke i sinde at medvirke til lovens gennemførelse, men på den anden side så vi gerne de forbedringer, der følger af loven, sat i kraft tidligere, hvis det administrativt kunne lade sig gøre – hvad vi har nogen tvivl om – men vi vil i hvert fald undlade at stemme til dette ændringsforslag.

Ebba Strange (SF):

I socialistisk folkeparti stemmer vi for kommunisternes ændringsforslag til uddannelsesstøtteleven, da de netop peger på nogle af de principper, som vi synes uddannelsesstøtte burde bygge på.

Det radikale venstres ændringsforslag kan vi ikke støtte, og det hænger sammen med, at vi går imod selve lovforslaget. Når vi er modstandere af selve lovforslaget og de principper, det indeholder, siger det sig selv, at vi heller ikke er interesserede i, at loven skal træde i kraft et år før. Vi ville gerne have lovforslaget lavet om. Vi ville ønske, det faldt, så man kunne få taget fat på en frisk. Derfor kan vi altså ikke støtte det ændringsforslag.

Vi kan heller ikke støtte ændringsforslaget om den maksimale rentesats. Jeg kan godt forstå de radikales gode tanker i den retning, men da vi ønsker disse banklån afskaffet og vi ikke rigtig tror på, at en sådan aftale vil hjælpe noget som helst på de uddannelsessøgendes situation – man kunne lige så godt forestille sig, at renten lå så højt som de højeste satser, vi har fået opgivet – kan vi altså heller ikke støtte det ændringsforslag.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Mit parti kan ikke stemme for de ændringsforslag, der er stillet af de radikale.

Det foreliggende lovforslag, hvortil kommunisterne – også rettidigt – har stillet ændringsforslag om overgang til statslån, betyder, at de 16–18-årige fortsat kan sejle deres egen sø, at uddannelsessøgende med løn, der bestemt ikke er til at leve af, hverken kan få stipendier eller lån, at arbejdssøgende, men arbejdsløse, uddannelsessøgende ikke må modtage bistandshjælp i sommerferien, at EFG-lærlingene fortsat står uden løn i

basisåret, at der sker en styring af uddannelserne, så de langvarige uddannelser reserveres til dem, der har økonomien i orden, og at urimelighederne i skattelovgivning via forældrafhængigheden afskærer mange fra at få andel i stipendierne. Men sidst og ikke mindst fastholder og cementerer loven ordningen med de statsgaranterede lån.

I en artikel i *Finanstidende* fra 16. februar i år tages forholdene på det danske kredit- og kapitalmarked op til en generel vurdering. Overskriften lyder: »Vækst i de statsgaranterede studielån.« Jeg citerer derfra:

»Tager man i betragtning, at der alene under de nugældende regler som følge af en stadig opbygning af studielån uden afviklingsaftale må forventes en ikke uvæsentlig stigning i pengeinstitutternes udlånsportefølje i de kommende år, er det indlysende, at en forlængelse af garantiperioden for statsgaranterede studielån kan få vidtrækkende følger for bankernes og sparekassernes kreditgivning. Foretagne beregninger viser, at de statsgaranterede studielån vil stige fra at udgøre aktuelt ca. 5 pct. af de samlede udlån til over 10 pct. af pengeinstitutternes totaludlån, når virkningerne af den foreslåede omlægning måtte være slået fuldt igennem. Statens garantiforpligtelser vil selvsagt stige tilsvarende til et tocifret milliardbeløb. En forlængelse som foreslået af afviklingsperioden for statsgaranterede studielån vil ikke kunne gennemføres uden en samtidig automatisk vækst i udlånsloftet, såfremt forskydninger fra anden kreditgivning til studielån ikke skal skade erhvervsudlånene.«

Denne artikel har været til udtalelse hos undervisningsministeren, der ikke imødegår *Finanstidendes* udlægning af lovens virkninger.

Det er i forbindelse med et spørgsmål angående de såkaldte misligholdte lån blevet oplyst, at Statens Uddannelsesstøtte i forbindelse med finanslovforslaget for 1980 har skønnet, at udgifterne til indfrielse af statsgaranterede lån i 1980 vil blive 130 mill. kr. og frem til 1983 341 mill. kr. Disse skøn er foretaget på grundlag af den gældende bestemmelse om en længste garantiperiode på 10 år.

På nuværende tidspunkt er statens gældsforpligtelse godt og vel 5 mia kr. For 4–5 år siden var der næppe mere end en snes studerende, der stod med en studiegæld på over 100.000 kr. I dag er mere end 1.000 uddan-

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

nelsessøgende nået op over dette beløb, og så har loven fra 1975 som sagt endda ikke vist sin fulde gennemslagskraft.

Gennem lovforslaget vil mange få månedlige afdrag på mere end 25 pct. af deres kommende bruttoindtægt.

Lige før andenbehandlingen fik jeg oplyst, at Statens Uddannelsesstøtte er i gang med en undersøgelse, der beskæftiger sig med den øgede gældsforpligtelse for staten i forbindelse med udvidelsen af tilbagebetalingsperioden, og som også tager fat på misligholdelsesfrekvensen.

Undervisningsministeren bekræftede i et samråd, at en sådan undersøgelse er på vej; man er ved at lægge sidste hånd på den, og den er færdig om 3 uger. Det er samtidig med, at tinget tager på sommerferie.

Det oplyses i øvrigt, at det ser ud til, at den bekræfter de værste forudanelser om stigninger i statens kreditgivning og i misligholdelserne.

Kommunisterne har selv fremsat et lovforslag, der på afgørende områder indeholder en løsning på urimelighederne. SV-regeringens medlemmer har dog ikke ønsket dette forslag til viderebehandling i salen.

Da det af undervisningsministeren fremsatte forslag end ikke tager et begyndende initiativ til afløsning af ordningen med de statsgaranterede lån, og da de fleste må erkende, hvor urimeligt det er, at banker og sparekasser skal hente millionprofitter hjem på, at unge skal leve, mens de uddanner sig, har vi til tredjebehandlingen stillet ændringsforslag om, at de statsgaranterede lån fremover afløses af statslån, der er rentefrie i uddannelsesstiden. De vil samtidig være en imødekommelse over for de talrige unge, der på grund af forældreindtægtsafhængigheden vil være afskåret fra at få andel i stipendierne.

Vi har i Danmark et udmærket princip om, at i hvert fald den undervisning, man modtager i sin uddannelsesstid, skal være gratis. Udgiften til bøger og andet materiale er det dog i mange uddannelser overladt til de uddannelsessøgende selv at klare. Langt de fleste finder det rigtigt, at det er det offentliges opgave at sørge for, at så mange som muligt sikres en uddannelse, så samfundet kan videreudvikles og ingen opgaver behøver at stå uløste hen.

Hele dette uddannelsesapparat betales af dem, der betaler skat. Det er forkasteligt, at

unge, der i kraft af, at de skal eksistere, mens de uddanner sig, via staten er med til at garantere milliardindtægter for pengeinstitutterne, der er uddannelsen i øvrigt aldeles uvedkommende.

Den 8. maj 1979 vil, hvis lovforslaget vedtages uændret, vise sig at blive en glædens dag for kapitalmonopolet i dette land. Det går endnu lysere tider i møde. Der er al mulig grund til, at de uddannelsessøgende er harmfulde, og at de giver udtryk for det. Hvis ikke flertallet i dette ting nu i sidste øjeblik besinder sig og indser, hvad det er, de er ved at gennemføre, vil dagen i dag for de uddannelsessøgende betyde fortsættelsen af et sort kapitel i dansk uddannelsespolitik historie.

Formanden:

Der blev for et øjeblik siden af fru Gerda Møller rejst tvivl om, hvorvidt ændringsforslagene var omdelt rettidigt. Vi har nu undersøgt dette spørgsmål, og jeg kan oplyse, at ændringsforslagene på blad nr. 655 er omdelt i fredags kl. 10, på blad nr. 650 omdelt i fredags kl. 10 og på blad nr. 643 omdelt i fredags kl. 13.10.

Jeg kan endvidere gøre opmærksom på, at ændringsforslagene som bekendt opføres på dagsordenen, der har ligget på medlemmernes pladser fra morgenstunden, så ordførere og andre kunne være orienteret.

Jeg siger kun dette, for at man ikke skal kunne få det indtryk i offentligheden, at vi stemmer om noget, vi ikke ved hvad er.

Ole Vig Jensen (RV):

Det radikale venstre har stillet to ændringsforslag. For det første et forslag, som går ud på at fremrykke ikrafttrædelsestidspunktet fra 1. august 1980 til 1. august 1979. Det er en yderligere fremrykning på et halvt år i forhold til, hvad ministeren overvejede under andenbehandlingen, hvor vi sagde, det ville være rimeligt at lade loven træde i kraft pr. 1. januar 1980.

Ministeren svarede ved den lejlighed, at det var vanskeligt at administrere en igangsætning midt i en uddannelsesperiode, og det tog vi til efterretning i det radikale venstre, men fandt altså anledning til at fremrykke tidspunktet til 1. august 1979, helt i overens-

[Ole Vig Jensen]

stemmelse med det ændringsforslag, vi stillede til finanslovsforslaget i december 1978.

Det andet ændringsforslag indeholder en bemyndigelse for ministeren til sammen med økonomiministeren at træffe aftale med Nationalbanken, banker og sparekasser om en maksimal rentesats ved udlån af statsgaranterede lån under Statens Uddannelsesstøtte. Også det er et forslag, der er stillet i forlængelse af den debat, vi allerede har haft, og er set ud fra et radikalt synspunkt vel en mildere form end den, der gik ud på en direkte rentesikringsordning. Vi finder det rigtigt, at det pålægges ministeren at søge en sådan aftale truffet til gavn for de uddannelsessøgende, og det er grunden til, at det radikale venstre har stillet ændringsforslaget. Vi håber, regeringen alvorligt vil overveje at støtte forslaget.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan støtte de stillede ændringsforslag bortset fra det radikale forslag om ændring af datoen. Når vi denne gang kan støtte de kommunistiske ændringsforslag, hvorimod vi ikke kunne støtte det kommunistiske lovforslag, skyldes det, som jeg også dengang sagde, til dels bemærkningerne til lovforslaget. Selve lovforslagets tekst er vi stort set enige i; den kunne såmænd være taget næsten direkte fra kristeligt folkepartis program.

Vi finder det meget væsentligt, at der snarest sker noget på dette område, og det er derfor, vi vil stemme imod selve lovforslaget, når det senere skal til afstemning. Vi mener, at de kommunistiske ændringsforslag ikke fastsætter noget bestemt om, hvornår der skal være stipendier eller ikke, men lægger op til, at der er stipendier. Kristeligt folkeparti mener, at skal der gives stipendier, skal det være i det første år, hvor der er mest brug for det, og derefter må alle uanset alder – altså over 18 år – have mulighed for at få lån, der er afdragsfrie og rentefrie i den tid, man læser. Derved stiller man alle lige. Jeg synes, det er særdeles uretfærdigt, at man stadig væk opererer med 18 år; man siger med denne lov faktisk til forældrene: I har forsørgerpligt over for jeres børn endnu nogle år. Vi ved godt, det er meget svært at sige, hvilken indtægt man egentlig skal have for at kunne give sine børn det, man gerne vil. Vi

håber altså, at disse ændringsforslag kan blive vedtaget, så vi kan få en fornuftig ordning på det.

Alfred Hansen (DR):

Den 10. januar 1978 fremsatte retsforbundet et forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte, og det var fremkaldt af, at regeringen på daværende tidspunkt ikke havde taget initiativ til den længe forventede og også fra socialdemokratiet lovede revision af Statens Uddannelsesstøtte. Retsforbundets forslag blev desværre nedstemt her i salen i sidste samling, og det har vi taget til efterretning, hvorfor vi ikke har fremsat forslaget i år.

Vi mener, at en revision af Statens Uddannelsesstøtte bl. a. skal gå ud på, at forældreafhængigheden skal fjernes totalt. Vi mener, det er urimeligt, uretfærdigt og nedværdigende for de unge mennesker, at de efter dette forslag til og med 22 års alderen skal være afhængige af forældrenes indtægts- og formueforhold. På alle andre af livets områder betragtes de som selvstændige individer: de har lov til at stemme – de har stemmeret – de er fuldt myndige, når de er 18 år, de kan gifte sig, de kan sætte børn i verden, de kan stifte hjem, men de skal fortsat være afhængige af forældreindtægten. Vi ved jo godt, at det ikke altid er den skattepligtige indtægt, der giver et realistisk billede af, hvad en familie har at leve af. Vi ved, at diverse fradrag kan bringe den skattepligtige indtægt ned på et niveau, som gør, at børnene kan få maksimal støtte, selv om bruttoindtægten er af helt andre dimensioner. Vi ved på den anden side også, at indtægten kan være så lille og fradragene så små, at arbejderhjems børn ikke får maksimal støtte, selv om indtægten kunne begrunde, at de fik det.

Vi mener i hvert fald, at regeringen her, hvis ikke man vil fjerne forældreafhængigheden, i hvert fald burde have taget initiativ til, at det var bruttoindtægten, der var udgangspunkt for fordeling af støtten.

Vi mener endvidere, det er for lille et beløb, de uddannelsessøgende har at disponere over. Vi foreslog i vores forslag, som var et forhandlingsoplæg – vi var meget villige til at forhandle om ændringsforslag til vores eget forslag, men det var regeringen ikke interesseret i – at alle uddannelsessøgende over 18 år skulle kunne disponere over et beløb

[Alfred Hansen]

svarende til højeste folkepension for enlige, idet man jo hermed også har sagt, at det automatisk ville blive pristalsreguleret.

Vi har endvidere den opfattelse, at en revision bør omfatte en omlægning af støtten, der går ud på, at man fjerner de statsgaranterede lån og erstatter dem med statslån, der er rente- og afdragsfri i uddannelsestiden, og hvis rentefod ligger på 1 pct. over diskontoen, altså en rentefod, der er lavere end de 14-15 pct., der opereres med for banklånenes vedkommende.

Under henvisning til disse principielle synspunkter på uddannelsesstøtteområdet skal jeg give tilslutning til de af fru Gertrud Stjernholm Nielsen stillede ændringsforslag. Ændringsforslag nr. 1 går jo ud på, at støtten skal ydes i form af stipendier og statslån, som er rentefrie i uddannelsestiden, og disse synspunkter kan vi fuldt ud tilslutte os.

Vi kan endvidere give tilslutning til ændringsforslag nr. 4 om, at tilbagebetaling af statslånene først skal påbegyndes normalt tidligst 1 år efter uddannelsens afslutning. Vi mener også, at rentefoden, som DKP her foreslår, er rigtig, og den er jo i fuld overensstemmelse med, hvad retsforbundets forslag går ud på.

Jeg vil godt spørge ministeren, om hun har planer om at ændre ved ungdomsydelsen. Jeg mener, at en ajourføring af ungdomsydelsens beløb er tiltrængt. Jeg vil godt spørge ministeren videre, om hun mener, at den form, hvorunder fordelingen af ungdomsydelsen sker, med disse store forskelle fra kommune til kommune, er tilfredsstillende. Det burde måske nok overvejes, om man ikke her står over for et område, som burde være mere ensartet, og hvor man fra centralt hold dikterede disse ting. Jeg ved meget vel, at da man vedtog denne ordning, var det i nærdemokratiets hellige navn, men jeg synes nok, at de eksempler, som vi tid efter anden er blevet præsenteret for med hensyn til urimeligheder på dette område, måske kunne give ministeren lyst til at revidere denne lov og også selve ungdomsydelsesbeløbet. Ville der mon ikke være behov for en ajourføring heraf i opadgående retning?

Jeg vil samtidig gerne spørge ministeren, da hun jo er gået et lille bitte skridt ad vejen for at gøre de unge uafhængige af forældreindtægten ved tildeling af stipendierne, idet man nu foreslår at gå ned fra 23 til 22 år –

mindre kunne jo næsten ikke gøre det – om ministeren her vil afgive det løfte, at når der næste gang kommer et initiativ med hensyn til en revision af Statens Uddannelsesstøtte – og det kan vi vel forvente i løbet af næste samling, det vil jeg meget bede ministeren om – et endeligt reformforslag, hvad dette jo ikke er, det er bare en ajourføring af beløbene, vil man gøre totalt op med forældreafhængigheden.

Om det ene af det radikale venstres ændringsforslag skal jeg sige, at vi kan stemme for, at loven skal træde i kraft 1 år tidligere. Det er klart, at vi mener, at man allerede i indeværende samling godt kunne være kommet med et virkeligt udspil på dette område, og derfor kan vi da støtte, at de pebernødder, der er tale om med de 250 mill. kr., bliver udbetalt på et tidligere tidspunkt.

Med hensyn til det andet ændringsforslag fra det radikale venstre ved hr. Ole Vig Jensen skal jeg sige, at vi vil undlade at stemme til det. Jeg finder, at det er et meget luftigt og meget lidt præcist ændringsforslag, det radikale venstre her stiller. Det er en bemyndigelse, man vil give ministeren, og jeg synes i og for sig ikke, at det er bemyndigelseslove, vi hungrer efter her i tinget, når vi ved, hvordan de undertiden bliver forvaltet. Man kan da også studse over, at det er undervisningsministeren og økonomiministerens, der skal træffe disse aftaler. Der er altså ikke tale om, at finansministeren skal med, selv om det er ham, der sidder på pengekasen. Jeg mener, det er meget lidt præciseret, hvad det er, det radikale venstre ønsker, og jeg skal derfor spørge forslagsstilleren: hvad mener det radikale venstre med en »maksimal rentesats«? Er det 11 pct., eller er det 17 pct., eller er det 8 pct.? Og i forlængelse heraf skal jeg spørge, om man fra det radikale venstres side havde tænkt sig, at der skulle finde en kompensation sted, sådan at staten skal betale den rente til bankerne, som de uddannelsessøgende i så tilfælde måtte slippe for. Der er jo det at sige om renten, at den generelt er for høj, hvad jo også retsforbundet har påpeget i forbindelse med en forespørgselsdebat, og vi ønsker, at der bliver ført en politik, som ikke bare for de uddannelsessøgende, men for alle dele af det danske samfund letter rentebyrden.

Jeg håber på at få fyldestgørende forklaringer, men vi vil altså ikke skrive under på

[Alfred Hansen]

et sådant ændringsforslag – det håber jeg det radikale venstre forstår – hvis rækkevidde og indhold man ikke nærmere har fået præciseret, og vi vil derfor undlade at stemme til dette ændringsforslag.

Formanden:

Jeg vil gerne henstille til ministeren at vente med at svare på de generelle spørgsmål og generelle bemærkninger til det punkt, hvor det hører hjemme. Det, der er til forhandling i øjeblikket, er, som man ved, ændringsforslagene.

Steen Folke (VS):

Om et par timer vil de uddannelsessøgende ude på Slotspladsen demonstrere deres holdning til dette lovforslag. Forslaget løser, som alle er klar over, ikke på nogen måde de uddannelsessøgendes alvorlige økonomiske problemer, men forringer endog direkte situationen for en del uddannelsessøgende, og det indfører en række nye principper i administrationen af Statens Uddannelsesstøtte, som VS er klart imod.

Staten strammer grebet om de uddannelsessøgendes hals, og det vil vi ikke være med til. VS stemmer derfor imod lovforslaget, når det om lidt kommer til endelig afgørelse.

Den socialdemokratiske formand for uddannelsesudvalget, hr. J. K. Hansen, har ventileret nogle luftige tanker om . . .

Formanden:

Undskyld, jeg må igen sige, at det ifølge forretningsordenen er ændringsforslagene, der er til forhandling. Der bliver bagefter lejlighed til at udtale sig om lovforslaget som helhed. Det er altså ændringsforslagene og stillingen til ændringsforslagene, det drejer sig om nu.

Steen Folke (VS):

Jeg er godt klar over, at man ikke må diskutere med formanden, men der er nok en lidt varierende praksis med hensyn til, hvad der er hensigtsmæssigt ved en tredjebehandling. Nogle gange overholdes det meget strengt med denne opdeling i ændringsforslag og selve lovforslaget, og nogle gange slår man det mere sammen.

Men nu vel, så må jeg vente med at forfølge det interessante tema, der hedder »den

socialdemokratiske uddannelsesudvalgsformands udtalelser«, og så må jeg jo bede om ordet igen, når vi når frem til behandlingen af lovforslaget som helhed.

Jeg må så nøjes med at sige i denne omgang om ændringsforslagene, at DKPs ændringsforslag om genindførelse af statslån i stedet for de banklån, som er det bærende element i SU for øjeblikket, er et forslag, som vi fuldt og helt går ind for, og vi vil stemme for den række af ændringsforslag, som dette reelle ene forslag er udmøntet i.

De radikales ændringsforslag dækker derimod en holdning, som vi ikke kan være enige i. Vi mener ikke, at det, der er behov for, er et loft over rentesatser. Det, der er behov for, er at afskaffe banklånene, og vi vil ikke være med til at stemme for et ændringsforslag med tvivlsom virkning også for et sådant loft over rentesatserne.

Vi vil heller ikke være med til at stemme for et ændringsforslag, der kræver et års fremskyndelse af lovens ikrafttræden, og det har selvfølgelig noget at gøre med vores holdning til loven som helhed. Vi agter derfor at undlade at stemme til disse to radikale ændringsforslag.

Men jeg må som sagt bede om ordet endnu en gang om lidt.

(Kort bemærkning).

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Denne bemærkning skal blive yderst kort, men til gengæld skal den vise, at hvis socialdemokratiet virkelig ville gå ind for, at de statsgaranterede lån blev afløst af statslån, som vi har foreslået i vores ændringsforslag, må jeg med glæde konstatere, at der er 98 stemmer i dette ting, som ville kunne støtte det. Men socialdemokratiet har åbenbart forbundet sig så kraftigt med venstre, at man ikke kan leve op til sit eget partiprogram.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. Alfred Hansen spurgte direkte, hvordan det radikale ændringsforslag om en maksimalrente skulle forstås. Jeg skal oplyse, som det også fremgår af ændringsforslaget, at der ligger en bemyndigelse til ministeren til at forhandle med Nationalbank og banker og sparekasser med økonomiministerens

[Ole Vig Jensen]

hjælp ud fra det ønske at sikre en rimelig rentesats vedrørende uddannelseslån, som jo er de papirer, der næsten er sikret bedre end nogen andre. Derfor kan man absolut tillade sig at tale om en rimelig rente. Det, der tilsigtes, er jo, at vi får afskaffet den forholdsvis store renteforskel på omkring 4 pct., der er i dag. Jeg forestiller mig ikke, at vi her skulle antyde, hvad rentehøjden skal være, det skal ministeren jo forhandle sig frem til. Jeg kan også sige, at der ikke i dette ændringsforslag ligger noget om en kompensati-on. Det har der gjort i tanken om at finde en rentesikringsordning med bankerne, men det forslag er jo ikke med i det, der er stillet her. Det skulle være forklaringen til hr. Alfred Hansen.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Jeg kan forstå på hr. Ole Vig Jensen, at der ingen compensation skal finde sted. Det vil altså sige, at man må lægge sig fast på en eller anden rentesats, hvor det ikke ville være givtigt for bankerne overhovedet at låne penge ud, for det er vel ikke sådan, at de skal have en mindre renteindtægt i bankerne, end udlånsrenten er? Hvis nu man forestiller sig, at dette ændringsforslag blev vedtaget og ministeren kom og bad om et godt råd af hr. Ole Vig Jensen med hensyn til den maksimale rente, hvad ville hr. Ole Vig Jensen da svare?

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. Alfred Hansen ved jo godt, at allerede i dag er bankerne indstillet på at yde lån gennem den ordning, der knytter sig til Statens Uddannelsesstøtte på rentevilkår, der er anderledes og bedre end almindeligvis på lånemarkedet. Det vil altså sige, at bankerne har en forståelse for, at det er en rigtig investering at foretage i samfundet også at investere i uddannelse.

Det, vi så gerne vil nå frem til gennem en frivillig aftale – og det er derfor, det er en bemyndigelse til ministeren – er netop gennem forhandlinger at sikre, at vi kan få en ensartet behandling af de unge uddannelsessøgende. Jeg skal ikke spille nogen bestemt rentesats ud, men den må vel ligge et sted

mellem det, som i dag tages af de forskellige banker, sådan at den samlede rentemasse bliver mindre til fordel for de uddannelsessøgende. Det vil jeg selv tro at bankerne og sparekasserne meget langt vil have forståelse for.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Jeg synes, dette begynder at blive interessant. Vil det radikale venstre være konsekvent og sige: vi skipper helt de statsgaranterede lån, vi fjerner dem og erstatter dem af statslån, som er rente- og afdragsfrie, i stedet for det mismask, som det radikale venstre her kommer med?

Dohrmann (FP):

Jeg synes, det er meget interessant helt at få klarhed over, hvad vi i grunden stemmer om, og derfor vil jeg gerne spørge den radikale ordfører: mener det radikale venstre med deres ændringsforslag, at f. eks. unge mennesker, der starter en erhvervsvirksomhed, det kan være landbrug eller en mindre industrivirksomhed, skal tvinges til at betale en højere rente for at skaffe dækning for det, det radikale venstre her foreslår?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg skal tage formandens henstilling om adskillelse af ændringsforslagene og selve lovforslaget ad notam og derfor undlade ved denne lejlighed at besvare de spørgsmål, der er stillet til mig, spørgsmål, som alle gik på lovforslaget som helhed.

Jeg skal kun kommentere de ændringsforslag, der ligger her.

De første er kommunisternes ændringsforslag, som stort set i hvert fald er identiske med det lovforslag, der var til første behandling i marts måned. Jeg kan i og for sig hen-vise til mine bemærkninger ved den lejlighed. Det, som er realiteterne i denne forbindelse, er, at vi har et beløb af størrelsesordenen 250 mill. kr. at anvende til en forbedring af uddannelsesstøtten, og da må man sige, at det kommunistiske ændringsforslag er ikke gennemførligt på grund af de økonomiske konsekvenser, det indebærer.

Med hensyn til det radikale venstres ændringsforslag om en ændring af datoen fra 1. august 1980 til 1. august 1979 for ikrafttræ-

[Undervisningsministeren]

delsen må jeg afvise det med samme begrundelse, at der ikke er en økonomisk baggrund for dets gennemførelse.

Det andet ændringsforslag, det radikale venstre har stillet, går ud på at give en hjemmel til en renteaftale. Jeg vil godt om dette forslag først og fremmest sige, at jeg anser det for at være overflødigt, fordi denne mulighed for at indgå en sådan renteaftale efter alle overvejelser at dømme skulle eksistere i dag, så ændringsforslaget er for så vidt overflødigt. Men jeg vil godt understrege, at jeg er enig i de intentioner, som ligger bag ændringsforslaget, nemlig at opnå den lavest mulige rente for disse lån. Jeg er imidlertid lidt bekymret for – jeg gav udtryk for det, da hr. Ole Vig Jensen, om jeg så må sige, luftede tanken ved anden behandling – så hurtigt at binde mig til at skulle lave en sådan aftale af hensyn til de konsekvenser, det kunne få. Hr. Ole Vig Jensen brugte før udtrykket at søge en ordning gennemført til gavn for de uddannelsessøgende. Det er just spørgsmålet om, hvorvidt det vil være til gavn for de uddannelsessøgende, som gør, at jeg i dag ikke vil binde mig til at søge en sådan ordning gennemført.

Hvis man forestiller sig en sådan renteaftale, kan man i hvert fald næppe forestille sig, at renten kommer til at ligge – vi har i dag en rentespredning fra 10½ til 14 pct., hvis jeg husker ret, på de statsgaranterede lån – på de 10½ pct., men et eller andet sted formentlig i den skala, og det, jeg kunne frygte, er, at de billigste lån ganske stilfærdigt vil glide bort, således at bankerne mere eller mindre alle vil lægge sig omkring denne renteaftale. Det vil sige, at den billigste lånemulighed vil bortfalde.

Det andet problem i forbindelse med at lave en sådan renteaftale vil være, at vi jo ikke kan forpligte bankerne til at låne penge ud til de uddannelsessøgende, og får vi en renteaftale, der ligger på et lavt niveau, kan vi komme i en situation som den, vi oplevede for nogle år tilbage, at det ganske enkelt var vanskeligt for de uddannelsessøgende at få lånene; bankerne var ikke særlig tilbøjelige til at give lån til de uddannelsessøgende.

Jeg gør ikke disse bemærkninger af uvilje, men i og for sig ud fra en holdning om, at jeg synes om intentionen om på enhver måde at opnå den billigst mulige rente for disse uddannelseslån, men jeg er ikke i dag ganske

overbevist om, at vejen, der her er foreslået, er den rigtige at betræde.

Jeg kan i øvrigt over for den radikale ordfører oplyse, at jeg allerede har taget kontakt med økonomiministeren for at få en drøftelse af disse ting, fordi det er økonomiministeren, som er den relevante minister, når det drejer sig om forholdet vis-à-vis bankerne.

(Kort bemærkning).

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Det må bero på en misforståelse, når undervisningsministeren kan hævde, at kommunisternes ændringsforslag stort set er identiske med vort forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte. Vores lovforslag gik ud på en virkelig reform af Statens Uddannelsesstøtte. Vores ændringsforslag går ud på, at vi ikke mener, at de penge, som det offentlige yder til uddannelsesstøtten, skal gå til at betale misligholdte lån og renter til private pengeinstitutter.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 på blad nr. 650 af *Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP)* og *Tove Jørgensen (DKP)* forkastedes, idet 26 stemte for, 111 imod.

Ændringsforslag nr. 2–8 på blad nr. 650 af *Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP)* og *Tove Jørgensen (DKP)* betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1 (blad nr. 650).

Ændringsforslaget på blad nr. 655 af *Ole Vig Jensen (RV)* forkastedes, idet 12 stemte for, 117 imod; 9 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslaget på blad nr. 643 af *Ole Vig Jensen (RV)* forkastedes, idet 11 stemte for, 104 imod; 23 stemte hverken for eller imod.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Steen Folke (VS):

Jeg beklager, at jeg er nødt til at komme igen, men jeg blev ikke helt færdig med mit indlæg i første omgang, så jeg vil lige færdiggøre det tema, jeg var startet på.

Hr. J. K. Hansen, den socialdemokratiske formand for uddannelsesudvalget, er i pressen citeret for nogle udtalelser om, at man påtænker at afskaffe banklånene og genindføre statslånene om et par år. Man skal nok være socialdemokrat for at tillægge disse udtalelser den helt afgørende betydning, men jeg vil da godt prøve at finde ud af, hvor meget realitet der er bag dem. Man kunne jo sige, at nu har socialdemokratisk ledede regeringer foreløbig haft godt 4 år til at afskaffe denne banklånsordning, som blev indført af træskoregeringen i sin tid, og der er altså ikke sket noget. Jeg ved ikke rigtig, om der er nogen grund til at tro, at der nu kommer til at ske noget, vi skal bare lige vente et par år til. Jeg vil da godt høre, om hr. J. K. Hansen kan motivere, hvorfor situationen netop er en helt anden og langt gunstigere om 2 år, end den er i dag, hvor der ligger et konkret ændringsforslag, som vi lige har stemt om, og som hr. J. K. Hansen og socialdemokratiet stemte imod, eller for den sags skyld en helt anden og gunstigere end situationen for 2 år siden eller for 4 år siden, da man udmærket kunne have afskaffet banklånsordningen og være gået tilbage til statslånene.

Man kunne nok få en mistanke om, at hr. J. K. Hansens udtalelser her er et forsøg på at tage vind ud af sejlene på den meget massive kritik, som er blevet rettet fra de uddannelsessøgendes organisationer mod regeringens lovforslag. Men som sagt, jeg håber, at jeg tager fejl heri. Jeg håber, at der virkelig er realiteter bag de udtalelser, der er kommet. Jeg vil gerne spørge regeringen, og det vil konkret sige undervisningsministeren, om hun kan oplyse, om regeringen agter at afskaffe banklånsordningen om 2 år f. eks., hvis det er det, der er sagen, og i stedet for genindføre den ordning med statslån, som man altså i dag stemte imod, men som jeg forstår at der i hvert fald er nogle der gerne ser tilbage.

Wissing (FP):

Folketinget skal nu om lidt tage endelig stilling til L 134, forslag til lov om Statens

Uddannelsesstøtte. Det drejer sig om et lovforslag, der er blevet fulgt med en ikke ringe opmærksomhed såvel inden for som uden for Christiansborgs mure.

Hvis det var overladt til de i eftermiddag demonstrerende på Slotspladsen at bestemme, hvorledes loven om Statens Uddannelsesstøtte skulle se ud, ville næppe mange her i salen være i tvivl om resultatet. Men hvis vi tænker os, at afgørelsen om den økonomiske støtte til den uddannelsessøgende ungdom skulle afgøres ude blandt den almindelige befolkning, ville resultatet efter min mening ikke alene blive, at det ikke blev i overensstemmelse med de uddannelsessøgendes ønsker, men det ville højst sandsynligt også blive et andet resultat end det, folkettinget kommer frem til. I store dele af den danske befolkning har man nemlig en noget nuanceret og skeptisk holdning til de uddannelsessøgende og disse tilsyneladende uløselige problemer, der lige så tilsyneladende er med til mere eller mindre at ødelægge tilværelsen for denne del af ungdommen.

Man kan da spørge: hvordan kan det gå til, at en stor del af befolkningen ikke føler sig solidarisk med den uddannelsessøgende ungdom? Det kan næppe kun være et spørgsmål om uvilje mod at skulle bidrage til denne via de store skatter. Måske kan en af årsagerne være den særegne form for solidaritet med samfundet, som de uddannelsessøgende eller i hvert fald nogle af dem foretrækker at praktisere. Ikke mindst fra de studerende ved de højere og videregående uddannelsers side har man i de senere år vist en enestående fantasi i anvendelsen af mange forskellige demonstrationsformer. Disse spænder lige fra almindelige fysiske blokader og besættelser til kollektive tyverier, kantineboykot, magtmisbrug af styrelsesloven og meget mere.

Når det gælder misbrug, må vi ikke glemme det misbrug, der finder sted ved anvendelsen af stipendier. Omfanget heraf er ganske vist ukendt, men det er ingen hemmelighed i befolkningen, at mange uddannelsessøgende har råd til at ofre betydelige beløb på indkøb af bl. a. stereoanlæg og motorkøretøjer, og at de heller ikke holder sig tilbage, når det gælder besøg på restauranter o. lign.

Når der i øvrigt generelt fremføres med påstande om, at de uddannelsessøgendes levestandard er blevet betydeligt forringet,

[Wissing]

kunne det måske være relevant at spørge: i forhold til hvad? Hvis man sammenligner med en stor del af landets folke- og invalidepensionister og en ikke ringe del af de selvstændige erhvervsdrivende, må det være et åbent spørgsmål, hvor der skal udvises den største nøjsomhed.

Ja men de uddannelsessøgende dækker en stor del af deres leveomkostninger ved at påtage sig erhvervsarbejde. Det er utvivlsomt rigtigt. Det gør de i vores tid, og det har de uddannelsessøgende altid gjort, men nu fremstilles det, som om erhvervsarbejde kun er et onde for den studerende ungdom. Det mener jeg ikke er tilfældet. Der er oftest tale om en gensidig udnyttelse af foreliggende ressourcer. Erhvervslivet drager nytte af de uddannelsessøgendes arbejdskraft på områder og tidspunkter, hvor der næppe kunne disponeres over andre muligheder. De uddannelsessøgende opnår ikke alene et konstant udbytte, men de får også en vis erhvervs erfaring, og de opnår en værdifuld kontakt til det virkelige liv, herved forstået det liv, der leves uden for læreanstalterne. Hvis jeg må konkludere, så tager et stort flertal af de uddannelsessøgende ikke skade af at få kendskab til såvel levemæssigt mådehold som arbejdslivets alvor.

Noget andet er, at de uddannelsessøgende tidligere kunne tage prøvelserne med en vis optimisme, fordi de vidste, at de havde en fremtid for sig. Efter endt uddannelse kunne de fleste påregne at få fast, vellønnet arbejde, ofte også inspirerende og interessant arbejde med muligheder for at opnå ledende stillinger. Sådan er fremtidsudsigterne desværre ikke mere. En forfejlet uddannelsespolitik har forårsaget en helt urimelig overproduktion af færdigt uddannede især inden for de højere og videregående uddannelser.

Mon ikke det er her, det virkelige problem ligger? Hvor mange vil kunne finde sig i både at skulle præstere en stor arbejdsindsats og samtidig lide afsavn i nogle af de allerbedste livsår, når der bagefter ikke alene er chancer for arbejdsløshed, men for mange også for den totale og håbløse udsigtsløshed?

Det er en ændring af disse forhold, der tiltrænges mere og mere, og det haster. Jo længere man udskyder de af fremskridtspartiet foreslåede ændringer af uddannelsessystemet, jo værre. En gennemførelse af vores politik vil give en helt anden fordeling, der

betyder færre studerende ved de højere uddannelser; samtidig vil det give mange flere uddannede til det erhvervsliv, som visse kredse efterhånden kun har nedvurdering og hån tilovers for, og det skønt det netop er det selv samme erhvervsliv, som er grundlaget for vort nuværende velstandssamfund.

Lovforslaget om Statens Uddannelsesstøtte løser ikke problemerne, det udskyder dem ikke engang. Der er ingen vej uden om de ændringer af hele uddannelsessystemet, som fremskridtspartiet har foreslået gang på gang, og som vi vil blive ved med at gentage igen og igen i de kommende år.

Spørgsmålet er ikke alene, hvor længe vi i fremskridtspartiet skal vente på, at der skabes en rigtig uddannelseslovgivning. Det er lige så meget et spørgsmål om, hvor længe endnu hele landets befolkning skal finde sig i, at alt for mange af vores ressourcer går til spilde på grund af en fejlagtig politik. Hvis det havde været dette væsentlige emne, vi havde haft til behandling her i tinget i dag, kunne der tales om en reform. Det foreliggende lovforslag vil aldrig kunne kaldes en reform, hverken helt eller delvis. Loven vil under de foreliggende omstændigheder være dømt til at blive en fiasko, og en sådan vil vi fra fremskridtspartiets side ikke være medvirkende til.

Fogh Rasmussen (V):

Traditionen tro har der udviklet sig en livlig offentlig debat i kølvandet af et lovforslag om Statens Uddannelsesstøtte. Denne debat har været præget af en række misforståelser, som det nok kunne være rimeligt at komme med et par bemærkninger til ved denne lejlighed, da de misforståelser ellers kunne risikere at bundfælde sig som skinbarlige sandheder.

For det første har debatten været præget af vildt overdrevne tal for den lånebyrde, som de uddannelsessøgende pådrager sig gennem en normal studietid. Disse vildt overdrevne tal har man fundet frem til ved at tage lånebeløbene og oven i dem lægge inflationsudviklingen og dertil renter og rentes rente, og så er der ikke noget at sige til, at man kan få nogle vældige tal ud af det. Men det rimelige sammenligningsgrundlag er et helt andet. Man må tage hensyn til, at i den periode, hvori den studerende optager låne-

[Fogh Rasmussen]

ne, sker der samtidig en forringelse af den værdi af kroner, som lånene er optaget i. Derfor er den rentesats, vi taler om, ikke de 11-12-10 pct., som er de typiske udlånsrentesatser, men en rentesats, som ligger langt lavere. Det er en rentesats, hvor der er taget hensyn til, at der også i perioden er en inflation.

Når dette lovforslag bliver gennemført, vil en typisk studerende i løbet af en 6 års periode optage statsgaranterede lån for 62.100 kr. Det vil gælde for en studerende, som ikke kommer ind under forældrefhængigheden. Dertil skal lægges renteomkostninger i studietiden, ikke 11 pct., men måske 4 pct., hvis inflationen er 7 pct., og så får vi, at den lånesum, der skal afdrages i løbet af en 15 års periode, er på godt 70.000 kr. Det giver en månedlig afdrags- og renteforpligtelse på et sted mellem 500 kr. og 600 kr. Det er de rimelige tal at sammenligne med. Vi skal altså sammenligne tallene med, hvad de er værd i dag.

Den anden misforståelse, som har præget debatten, er den, at man påstår, at de uddannelsessøgende har oparbejdet et efterslæb. Det er en misforståelse, som er gentaget så tit, at der måske efterhånden er nogle, der går hen og tror på det. Og hvad er så realiteten her? Ja, realiteten er, at hvis vi ser på udviklingen siden 1969, da den uddannelsesstøtte, vi i hovedtrækkene kører efter i dag, blev gennemført, har det maksimum, der gælder for stipendier og lån, udviklet sig præcis i takt med forbrugerpriserne. Der er altså ikke sket en udhuling af støtten. Og hvad mere er: i samme periode er stipendieandelen, altså den andel af den samlede støtte, som er stipendier, vokset.

Nu sker der en yderligere forbedring af stipendierne, og jeg synes ikke, at det skal være usagt ved denne lejlighed, at der her er tale om væsentlige forbedringer. Det kunne nemt gå hen og blive overset i den almindelige klagesang over, at vi ikke er gået endnu videre. Der sker en forhøjelse af den maksimale grænse for uddannelsesstøtte fra 22.500 kr. til 25.000 kr., og der sker en nedsættelse af forældrefhængigheden, så grænsen ikke længere er 23 år, men 22 år. Der sker en forlængelse af løbetiderne for de statsgaranterede lån, og det betyder en væsentlig lettere afdragsbyrde for de færdiguddannede. Vi opgiver det hidtidige loft over de statsgaran-

terede lån, og det vil især være en fordel for dem, som hidtil er blevet ramt af forældrefhængigheden. Der er tale om så væsentlige forbedringer inden for de givne økonomiske rammer, at vi må anbefale at stemme for lovforslaget.

Gerda Møller (KF):

Efter det konservative folkepartis opfattelse knæsætter det forslag, vi har til behandling i dag, de uddannelsespolitiske målsætninger, der ligger i det centrale uddannelsesråds betænkning U 90. I hvert fald bygger forslaget, både når det gælder indhold, og når det gælder de videre målsætninger, i alt væsentligt på det forslag til uddannelsesstøtte – det hed »overvejelser og forslag vedrørende uddannelsesstøtten« – som er kommet fra det centrale uddannelsesråd. Udgangspunktet har simpelt hen været det centrale uddannelsesråds forestillinger om uddannelsessystemet, som det vil se ud i 1990, således som vi kan læse det i U 90.

Hovedsynspunktet har været, at støtten må ses i lyset af de målsætninger, der er stillet op for de forskellige områder inden for vores uddannelsessystem. Det vil sige, at reformen må opfattes som en forudsætning for det øvrige reformarbejde, som vi skal i gang med herinde i folkettingen på uddannelsesområdet, og her er vi jo ikke enige med regeringen, har i hvert fald hidtil ikke været det, når det gælder den 12-årige enhedsskole, når det gælder integreringen af det 10.-12. uddannelsesar, når det gælder en ændret enhedslæruddannelse, og når det gælder mesterlærens afskaffelse, bare for at tage nogle eksempler. Vi har i det konservative folkeparti helt andre principper, der er friggjort fra U 90s lighedstanker, og vi stillede da også under anden behandling adskillige ændringsforslag til lovforslaget om uddannelsesstøtte, ændringsforslag, der byggede på vores principper. Vi havde da også den fornøjelse at se, at der var flere af partierne, der stemte for nogle af ændringsforslagene, og det har vi da været glade for. Man er jo altid glad for at få tilslutning til sine tanker. De principper, som vi ønsker et uddannelsesstøtteforslag bygget på, skal være, at vi hurtigere end i regeringens forslag kan komme væk fra forældrefhængigheden. Vi mener, at der stort set kun skal være stipendier i det første år ved alle ud-

[Gerda Møller]

dannelser, hvis uddannelserne er af over 6 måneders varighed, hvis de er heldagsuddannelser, og hvis de giver studie- og erhvervs-kompetence. Vi kan altså ikke støtte regeringens forslag om 3 måneder uden erhvervs- og studiekompetence.

Vi ønsker, når det gælder de længerevarende, videregående uddannelser, at der indføres stopprøver, som gerne skulle afholdes inden for det første år, og at man giver stipendier, indtil denne stopprøve er bestået. Det gør vi ud fra den tankegang, at vi gerne vil spænde et sikkerhedsnet ud under de uddannelsessøgende i hvert fald det første år, til de over for sig selv har fået konstateret, om de nu også mener at være studieegnede, altså at kunne klare et længerevarende studium.

Vi er godt klar over, at der på mange uddannelsessøgende i dag på grund af den høje rente, vi har, hviler en tung lånebyrde, som de skal afdrage, når de er færdige med deres uddannelse, og vi har da også stillet ændringsforslag med henblik på at få denne lånebyrde en lille smule ned. Det bliver afhængigt af de kriterier, en minister vil fremsætte, hvis man kunne tænke sig, at regeringen ville gå ind for vores forslag, fordi vi siger, at vi vil gerne have, at der igen bliver indført statslån foruden de statsgaranterede bank- og sparekasselån, men så vil vi gerne gøre disse statslån rentelette, fordi vi mener, at vi dermed kan gøre byrden for de uddannelsessøgende mindre. Når vi stadig væk opererer med lån, er det naturligvis, fordi vi siger, at uddannelsen efter vores mening må være en investering både for den enkelte og for samfundet. Der er jo ingen andre steder her i samfundet, vi kan gå hen og få en uddannelse gratis. Enhver må betale i hvert fald en del af sin uddannelse.

Vi vil også gerne have, at de studerende stilles mest muligt lige økonomisk uanset uddannelsens art, uanset deres egen alder og uanset deres forældres indtægt og formue. Derfor siger vi også nej til de forslag, ministeren lægger på bordet om at skelne mellem længerevarende uddannelser og de korte uddannelser bl. a., og de andre kriterier, ministeren er inde på. Vi vil i det hele taget sige, at hvis vi får en uddannelsesstøttelej, som virkelig bliver en investering for både den enkelte og for samfundet, får vi en mere ret-

færdig behandling af de unge, og da det lovforslag, der ligger fra ministerens side, ikke bygger på denne tankegang, kan det konservative folkeparti ikke stemme for det. Vi stemmer imod.

Mimi Jakobsen (CD):

Centrum-demokraterne er ganske enige med regeringen i, at der må bedre støttemuligheder til for de uddannelsessøgende. Vi vil heller ikke afvise, at lovforslaget indeholder forbedringer, men da vi er uenige i den måde, forbedringerne er fordelt på, må vi undlade at stemme til lovforslaget.

Som tidligere bemærket både i betænkningen og i tidligere indlæg er vi først og fremmest uenige i, at aldersgrænsen for forældreindtægtsafhængigheden kun nedsættes med et år. Vi havde gerne set denne grænse sat længere ned. Forældres skattepligtige indkomst har meget lidt at gøre i dag med hjemmets sociale daglige liv.

Herudover er vi utilfredse med den relativt dårligere støttemulighed, der er for de studerende på de længerevarende uddannelser. Vi finder ikke den skælnen relevant. Vi finder den ganske urimelig.

Men da vi altså ikke kan afvise, at der er forbedringer i lovforslaget, må vi afholde os fra at stemme.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Af hr. Fogh Rasmussens indlæg fremgår det, at venstre satser på den fortsatte inflation, og det er jo interessant. At man beregner rentetilskrivningen ved hjælp af princippet om rente og rentes rente, kan man da ikke for alvor fra venstre laste dem for, der har beskæftiget sig med låneordningen. Sådan sker det jo, og det må hr. Fogh Rasmussen da også vide.

I fortsættelse af hr. Steen Folkes spørgsmål til undervisningsministeren vedrørende hr. J. K. Hansens udtalelser om genindførelse af statslån vil jeg gerne spørge undervisningsministeren, hvilke forhandlinger der har været med venstre herom. Hr. Fogh Rasmussen udtaler i dag til Politiken, at han ikke anser det for sandsynligt, at statslånene kan vende tilbage i 1981, som hr. J. K. Hansen gav udtryk for i samme avis i lørdags. Hvad er efter undervisningsministerens mening regeringens politik i denne sag? Begge udtalel-

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

serne kan jo ikke være udtryk for SV-regeringens planer herom.

Ole Vig Jensen (RV):

Det radikale venstre har fra begyndelsen givet tilslutning til den forbedring af uddannelsesstøtten, som dette lovforslag også er udtryk for, men vi beklager, at regeringen ikke har været så imødekomende, at det har været muligt at tage hensyn også til andre partiers synspunkter ud fra det fælles ønske om at sikre den bedst mulige ordening på dette område. Jeg har tidligere sagt, at der er ting i lovforslaget her, som vi finder udmærkede. En opprioritering af ungdomsudannelserne finder vi er rigtig, men ikke at det skal ske på bekostning af de videregående uddannelser. Det mener jeg også ministeren har erklæret sig enig i. Vi synes, det er rigtigt, at man mindsker afhængigheden af forældreindkomsten. Det er indbygget i lovforslaget, og vi synes også, det er rigtigt, at man gør uddannelsesstøtten helt uafhængig af ægtefælleindkomst. Men vi har beklaget, at der ikke er taget stilling til den støtte, der gives i forbindelse med højskoleordningen. Den har ikke direkte tilknytning til Statens Uddannelsesstøtte, men vi ved, at der i dag er en meget stor gruppe elever, der søger de frie skoler, og som nu er væsentligt ringere stillet, end de har været tidligere. Jeg mener ikke, at det er i overensstemmelse med den holdning, som folketinget hidtil har haft netop til de skoleformer, og formentlig heller ikke i overensstemmelse med det, som ministeren mener.

Jeg har fået at vide, at der allerede pågår forhandlinger. Jeg vil godt gentage over for ministeren, at det er jo bare ikke nok, at vi finder en ordening, som skolerne kan leve med i det kommende år; vi må for fremtiden sikre en absolut rimelig støttemulighed også for dem, der søger de frie skoler. Jeg vil bede ministeren bekræfte, at man er i gang med at forberede dette.

Så forstod jeg også på ministeren, at der allerede havde været en kontakt til økonomiministeren med henblik på at se, om det var muligt at sikre en rimelig og ensartet forrentning af de lån, der gives under Statens Uddannelsesstøtte. Når vort ændringsforslag ikke har kunnet vedtages, må vi naturligvis erklære os tilfreds med, at ministeren er enig

i, at det er værdt at gøre en indsats her, og vi forventer så også at se et resultat.

Må jeg i den forbindelse til hr. Dohrmann sige, at nu er det jo ikke længivningen til unge, som søger etablering i det frie erhvervsliv, vi har til behandling her. Men det er naturligvis ikke meningen, at der skal være en forskelsbehandling, og jeg mener også, at hr. Dohrmann er klar over, at bankerne netop tilgodeser unge, der er under etablering i det frie erhvervsliv, med en lavere forrentning. Jeg mener også, dette folketing har vedtaget ordninger, som netop sikrer unge, som etablerer sig i det frie erhvervsliv. Der er altså ikke tale om, at vi her absolut er i gang med at lægge grunden til en forskelsbehandling af unge.

Om lovforslaget som helhed kan jeg her ved tredje behandling sige, at det radikale venstre er indstillet på at stemme for lovforslaget. Vi synes da, at det trods alt er en forbedring med de 250 mill. kr. Der er et enkelt medlem, der i øvrigt er enig i den vurdering, jeg har givet udtryk for her, men som ønsker at stemme imod lovforslaget.

Jeg vil godt sige, at når vi medvirker til dette lovforslags gennemførelse, er det også udtryk for, at vi meget gerne vil være med i en forhandling om den videre udbygning af uddannelsesstøtten. Også derfor tager vi et medansvar ved tredjebehandlingen her i dag.

Alfred Hansen (DR):

Efter retsforbundets opfattelse skal ingen af økonomiske årsager afskæres fra at få en uddannelse, og det mener vi i og for sig er tilfældet i dag med den støttemulighed, som regeringen giver de unge med de statsgaranterede lån, som er en stor byrde for de færdiguddannede, der skal tilbagebetale disse enorme renter. Dette sammenholdt med den ringe udsigt til overhovedet at få et job efter endt uddannelse gør naturligvis, at mange unge ikke søger den uddannelse, som de primært har ønsket. Af frygt for ikke at kunne betale pengene tilbage, vælger man en korterevarende uddannelse, og det mener vi på lang sigt er noget utilfredsstillende.

Så skal jeg ellers blot sige om regeringens lovforslag her, at der er to positive momenter i det trods alt. Der er meget ukrudt, men der er altså også lidt positivt at finde, bl. a. at man nu nedsætter aldersgrænsen for foræl-

[Alfred Hansen]

dreafhængigheden fra 23 til 22 år, og desuden at der trods alt er 250 mill. kr. Vi mener, at der burde have fundet en grundig revision sted, men vi lærer jo at være nøjsomme, når det drejer sig om positive initiativer fra regeringens side. Jeg skal derfor oplyse, at retsforbundets folketingsgruppe vil undlade at stemme. Det må endelig ikke fortolkes i den retning, at vi synes, det er noget godt, man har lavet fra regeringens side, men der er altså disse to positive aspekter i det, og det har bevæget os til at undlade at stemme ved lovforslagets tredje behandling.

J. K. Hansen (S):

Man skal naturligvis ikke lade sig gå på af finter. Vi er så vant til, at de kommer fra DKPs og fra VS' side. Men jeg skal da alligevel svare på de angreb, som hr. Steen Folke og nu også sidst fru Gertrud Stjernholm Nielsen har rettet mod de udtalelser, jeg er refereret for i dagspressen og i radioen i weekenden angående de statsgaranterede lån.

Der skal ikke være tvivl om hverken min eller socialdemokratiets holdning i dette spørgsmål. Der er heller ikke tale om skinmanøvrer fra min side. Vi ønsker at afskaffe de statsgaranterede lån på længere sigt, og vi ønsker at erstatte dem med statslån. Det skal der ikke være tvivl om. Men både den tænksomme læser og den tænksomme lytter vil have bidt mærke i, at jeg om statslånene sagde, at når den økonomiske baggrund er til stede, skal vi nok prøve på at komme igennem på dette område. Men jeg forstår nu på såvel hr. Steen Folke som fru Gertrud Stjernholm Nielsen, at kan man ikke få en ordning lige her og nu, vil man ikke være med, så siger man bare fra, så siger man nej til en forbedring på stipendieområdet på 250 mill. kr. Det er nemt bare at sige nej til en forbedring af de unges uddannelsesstøtte på 250 mill. kr. på den måde.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg vil gerne i forbindelse med de bemærkninger, der faldt fra fremskridtspartiets ordfører, hr. Wissing, sige, at jeg endnu en gang må tage til efterretning denne redegørelse for fremskridtspartiets uddannelsespolitik og så blot atter en gang gøre opmærksom på, at jeg er helt og aldeles uenig i de uddan-

nelsespolitiske tanker, der her kommer til udtryk.

Fru Gerda Møller vendte endnu en gang tilbage til spørgsmålet vedrørende stopprøver. Dette spørgsmål diskuterede vi ved anden behandling, og vi har tidligere diskuteret det i forbindelse med et onsdagsspørgsmål tidligere på foråret. Jeg redegjorde ved den lejlighed for de problemer, der ligger i denne sag, og jeg er nødt til at sige til fru Gerda Møller, at den omstændighed, at man bliver ved med at nævne dem, fejer altså ikke vanskelighederne til side. De eksisterer endnu, således som jeg redegjorde for dem, og der er ingen grund til her yderligere at gå ind i sagen.

Fru Gertrud Stjernholm Nielsen spurgte mig, hvad der skulle ske i 1981, og her kan jeg henvise til de bemærkninger, der står i lovforslaget. Vi har også både ved første og ved anden behandling været inde på denne sag.

Hr. Alfred Hansen stillede nogle spørgsmål i forbindelse med ændringsforslagene, som jeg synes jeg skylder ham et svar på. Han spurgte, om der var planer om at ændre ved ungdomsydelsen. Jeg kan henvise til bemærkningerne til lovforslaget, hvori der står, at der pågår et udvalgsarbejde mellem socialministeriet og undervisningsministeriet med henblik på muligvis at overføre ungdomsydelsen til undervisningsministeriet og at inddrage de 16-17-årige under Statens Uddannelsesstøtte. Det er der redegjort for i bemærkningerne til lovforslaget, hvor hr. Alfred Hansen kan finde nærmere om det.

Hr. Ole Vig Jensen var inde på spørgsmålet om problemerne, som jeg blankt erkender eksisterer, vedrørende elever ved højskoler, efterskoler, landbrugsskoler osv. og henviste til et par bemærkninger, jeg kom med ved anden behandling. Jeg vil først og fremmest i forbindelse med dette spørgsmål pege på det, der står i bemærkningerne til lovforslaget, på s. 10:

»Der er endvidere ved beregning af lovforslagets økonomiske konsekvenser taget hensyn til, at den særlige støtte til elever ved efterskoler, husholdningsskoler, folkehøjskoler og landbrugsskoler i 1980-81 skal kunne forbedres inden for den samlede udgiftsramme på 250 mill. kr.«

Dette er som sagt på det lidt længere sigt mine bemærkninger, som jeg forstod hr. Ole

[Undervisningsministeren]

Vig Jensen studerede lidt over. Vi har problemet på det længere sigt, men som jeg tror hr. Ole Vig Jensen er orienteret om, ligger der også et helt akut problem, og det er det, man drøfter med repræsentanter for disse 4 skoleformer. Det var her, jeg sagde, at efter de oplysninger, der foreligger for mig på indeværende tidspunkt – forhandlingerne er ikke afsluttet – har jeg en fornemmelse af, at man vil kunne finde en løsning på det akutte problem, som skolerne vil kunne leve med.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Der er ingen grund til at udlægge det på den måde, at vi siger nej til 250 mill. kr. Vi siger nej til alle de forringelser, der er i kølvandet. Man kunne jo med det, man har fremlagt her, og som aldeles ikke er en reform, have nøjedes med at sige: nu ønsker vi at stille 250 mill. kr. til rådighed og så tage os sammen til virkelig at få lavet en reform.

Hr. J. K. Hansen påstår, at jeg kritiserede ham ved at henvise til udtalelserne om statslån. Intet ligger mig fjernere i den forbindelse, jeg vil snarere rose hr. J. K. Hansen, fordi han udtalte sig, som han gjorde. Det, jeg derimod bliver forvirret over, er, når en repræsentant for den anden del af regeringssamarbejdet udtaler sig modsat. Så spørger jeg undervisningsministeren: hvem af de to har ret?

Steen Folke (VS):

Jeg tror, undervisningsministeren glemte at svare på et par spørgsmål. I hvert fald stillede jeg et spørgsmål, som gik ud på, om det var regeringens politik at afskaffe banklånene og overgå til de statslån, som man havde i en tidligere ordning med SU. Det fik ministeren vist ikke svaret på.

Jeg vil gerne sige til hr. J. K. Hansen, at de udtalelser, han kom med i dag, viste jo, at jeg måske nok havde ret i en vurdering af, at udtalelserne er blevet affyret for at dække over de forringelser, som også er indeholdt i lovforslaget, og for at tage vinden ud af den massive kritik, som dette lovforslag har af født hos de uddannelsessøgende. Nu sagde hr. J. K. Hansen, at det var socialdemokratiets politik, når den økonomiske baggrund er til stede, at gå ind for at genindføre statslånene, men det er jo mildest talt et noget luftigt løfte. Hvornår mon den økonomiske baggrund er til stede, og hvem skal vurdere

det? Jeg tror ikke, de uddannelsessøgende kan blive særlig mætte af løfter af den art. Hr. J. K. Hansen sagde også denne gang, at det var på længere sigt, at det var målet. Det fik mig til at tænke på den engelske økonom J. M. Keynes' vise ord: på længere sigt er vi alle døde.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til undervisningsministeren, at vi i det konservative folkeparti ikke lader os afskrække af, at der er nogle vanskeligheder med at få indført stopprøver. Vi finder, at stopprøver er en rigtig foranstaltning at få indført i de længerevarende videregående uddannelser, så meget mere som vi stadig væk der opererer med en meget høj dumpeprocent.

Så vil jeg sige til ministeren, at selv om der er vanskeligheder, var det da efter min hukommelse – nu har jeg desværre ikke bilaget hernede i salen – således, at det ene af de faglige udvalg, der arbejder med det, var indstillet på at ville indføre stopprøver her fra august eller september 1979, altså i år. Men så stillede ministeren nogle ekstra krav, der skulle opfyldes, og så er de gået i gang med at opfylde dem. Derfor kan vi ikke få stopprøver for det områdes vedkommende i år. Jeg vil da gerne sige, at hvis man bliver ved med fra ministerens side at stille krav, hver gang et forslag er færdigt, får vi selvfølgelig aldrig stopprøver, men det er måske, fordi regeringen i virkeligheden ikke ønsker det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 77 stemmer mod 49; 12 stemte hverken for eller imod.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Om fagrækken).